

IZ RADA INSTITUTA ZA CRKVENU GLAZBU

Svečana podjela diploma na svršetku školske godine

U ponedjeljak 29. VI. najprije je u kapeli Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa bila sv. Misa sa »Tebe Boga hvalimo«, a zatim je u dvorani III. Katoličkog bogoslovnog fakulteta uslijedio svečani čin podjele diploma. Prisutnima se najprije obratio predstojnik Instituta mo. Anđelko Milanović:

Veleučeni gospodine dekane našega Bogoslovnog fakulteta, čiji smo i mi članovi, dragi kolegice i kolege profesori te mili gosti, pozdravljam vas u ime svih nas, a danas posebno u ime novodiplomiranih slušača našeg Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu.

Dragi novodiplomirani slušači, vi ste današnjim danom završili vašu glazbenu izobrazbu na našem Institutu i okrunili je njegovom diplomom. Vi se rastajete od nas i idete u život. Sretno vam bilo! Nek Providnost Božja nad vama neprestano bdije! S nama ste proveli četiri — odnosno dvije — godine rada u nauku da bi dobili potrebnu naobrazbu u liturgijskoj glazbi. Naša Crkva u Hrvatskoj od vas mnogo očekuje, i u vas su uprte oči njezinih upravitelja. Polje vašeg budućeg rada jest crkvena glazba, tj. liturgijsko pjevanje u našoj domovini.

»Pomoću pjevanja i liturgije duše se spajaju u ljubavi Kristovoj, žive od Njegovih Tajni, nose sa sobom svjetlosnu zraku, dojam veselja i mira, tako da mogu preobraziti vlastiti život i utjecati na čitavu crkvenu zajednicu«. Tako vam poručuje Pavao VI. (15. IV. 1971.).

Moraju vam biti jasne ideje o naravi i kvalitetama što ih posjeduje liturgijska glazba ako želi postati dostojna liturgijske službe i da bi mogla širiti tople zrake duhovnog bogatstva i veselja u našoj okolini.

Da to postignemo treba izbjegavati dvosmislenosti i nespornosti. Moramo znati: 1. razlikovati pravu i vlastitu liturgijsku svečanost od bilo kojeg drugog skupljanja; i 2. izabrati prikladnu glazbu za liturgijski čin te je razlučiti od one »koja može biti upotrebljena u drugim prigodama veselog i bezbrižnog značaja razonode, susreta, skupljanja itd.« Ova nužna razdioba tek će nam biti onda bistra i jasna ako budemo proučavali i poznavali koncilске i papinske dokumente o liturgiji i liturgijskom pjevanju. Tek ćemo tada, kako kaže Pavao VI., u liturgiji osjetiti »službu Krista svećenika... djelovanje Krista svećenika i Njegova Tijela koje je Crkva... Sveti čin treba da što prije u pravome smislu riječi postane prikladan ovome svome posebnom i uzvišenom značaju«. (Pavao VI., 15. IV. 1971.).

Oprezno i pametno izabirati glazbu za liturgiju

Ovo je dužnost od temeljnog značenja, koja zahtijeva mnogo glazbenog smisla, znanja i ukusa, te postkoncilске glazbeno-liturgijske formacije. Sjetimo se aksioma: »Nije sve dobro, niti je sve dovoljeno«. Čuvajte se olakog i nepromišljenog izbora glazbe po načelu: »Svida mi se ne sviđa mi se«. U tome, na žalost, imamo i previše zloupotreba u ovo postkoncilsko doba na štetu uzvišenih obnovljenih liturgijskih svečanosti, a pobožni kršćani su često uznemireni jer im se uskraćuje ono veliko dobro što ga sobom donosi obnovljeno i lijepo uređeno euharistijsko slavlje.

Crkva nije ni kazalište ni zabavna dvorana, niti je euharistijsko slavlje svečana večera s prijateljima u obitelji. Budimo svjesni da se tu slavi otajstvo našega spasenja, tajna muke, smrti i uskrsnuća Sina Božjega, našeg Otkupitelja. Koja će vrsta liturgijske glazbe biti sposobna da nam pomogne dolično sudjelovati u

ovoj uzvišenoj tajni otkupljenja i života našega i koju ćete glazbu u tim zgodama upotrebiti, to ćete vi odlučivati. Budite svjesni da je crkva dom Božji i kuća molitve!

Zamislimo se dobro i imajmo na pameti s jedne strane nutarnje i bitne zahtjeve liturgijskog čina, a s druge strane potrebe duše koja zaista želi ući u intimno sjedinjenje s Bogom. Moramo imati pravi smisao i dobru volju da izaberemo glazbu dostojnu svetog čina i časa. Crkva se o tome jasno izjasnila i dala upute i propise koji su nam dobro poznati i dužni smo ih provoditi u praksu.

Poznato nam je i to da se Crkva ne protivi nijednoj vrsti liturgijske glazbe — stare i moderne, homofone i polifone — ali uz uvjet da ona »u stvarnoj praktičnosti može ujediniti dostojanstvo umjetnosti s osjetljivošću molitve« (Pavao VI., 15. IV. 1971.). Jasno nam je i to da »ona glazba koja je nadahnuta samo toliko promjenjivom modom, u isto je vrijeme lišena duhovne, a posebno umjetničke vrijednosti«.

Vaša je a i naša — životna misija govoriti pjevajući s Bogom i u Bogu, pjevati govoreći s Njime i u Njemu. Ta naša misija od nas traži da budemo istiniti i koliko je to uopće moguće savršeni Božji pjevači. Naše je pjevanje liturgijska molitva tj. molitva u liturgiji. Pjevanje je uzvišena riječ-molitva, privilegij, dar Božji. »Pregare in bellezza« (moliti u ljepoti), govorio je sveti Pijo X.

Dragi moji đaci, još jednom ja vam čestitam na postignutom uspjehu u vašem nauku i želim vam što više uspjeha u vašem budućem svetom radu.

Zatim je uzeo riječ dekan Fakulteta dr. Tomislav J. Šagi-Bunić:

Osobita mi je čast i radost što se mogoh ovdje danas naći, u ovom za vas dragi novi crkveni glazbenici, — a i za svu našu Crkvu — svečanom i radosnom času zakoračenja vašega u služenje Crkvi, da vas pozdravim, da vam u ime Fakulteta izrazim najtoplije želje i čestitke, da vam bar nekako iskažem i svoje osobne osjećaje. Vi stječete stručno osposobljenje — diplomu crkvenog glazbenika — za službu katoličkim vjernicima u našem hrvatskom narodu u ovoj svetoj obljetnici hrvatskoga kršćanstva, u Hrvatskoj marijanskoj godini. Pjesmi u ovim slavljinama, upravo u smislu i značenju tih slavlja, pripada svakako odlično mjesto.

Možda ne možemo s apsolutnom sigurnošću tvrditi da je Presveta Djevica onaj svoj »Magnificat« kod rođakinje Elizabete baš otpjevala, ali je sasvim sigurno da je to bila pjesma. Teško da je ona to recitirala, daleko je vjerojatnije da ju je radosna duša natjerala da pjevajući veliča Gospodina. Vi ćete, eto, u ovom narodu biti nosioci i nositeljice pjevanja kakvo je bilo Marijino: od njezinog Veliča, kao prvog specifično kršćanskog pjevanja, počinje pjevanje i glazba među kršćanima. Preko vas i preko vašeg služenja nastaviti će se to veličanje Boga pjesmom, to slavljenje Božjih dobročinstava, to uznoseno isticanje onoga što Bog čini da uzvisi ponizne i ponižene, a skida s prijestolja raznovrsne silne i moćne.

Očito, to nas već upozorava, da su pjesma i glazba u Crkvi u odličnom smislu evangelizacijske naravi. Pjesma navješćuje oslobođenje i spasenje, ona svjedoči u radovanju vjernika u Gospodinu, ona nekom zaraznom snagom zahvaća srca i obuzima ih radošću spasenja u Kristu Isusu. Budi plemenite osjećaje u čovjeku, stišava uzbuđena srca i blaži ojađene duše, pokreće dno bića na bitnu obraćajnu odluku, meditativnom nekom puninom stavlja čovjeka u stanje

da se zaokupi razmišljanjem o onome što je bitno i jedino potrebno.

Velika je i golema služba za koju danas dobivate svjedočanstvo osposobljenja. Samu službu daje crkvena hijerarhija, oni koji su Duhom Svetim postavljeni da vode Crkvu. Odgojno-obrazovni instituti daju samo osposobljenje, da bi onda oni odgovorni imali koga izabrati i u službu zajednici postaviti.

Služenje koje će Vam se dodijeliti tvori odličan sastavni dio liturgije, tj. glavnog djela Božjega naroda, na koje je pozvan — da proslavljuje Boga. Teološki bismo rekli da to Vaše služenje ide u područje onoga što se naziva đakonskim područjem u liturgiji. Sve tri osnovne službe u Crkvi, tj. episkopat, prezbiterat i đakonat, moraju imati *đakonski* karakter, tj. moraju imati karakter služenja, jer *diakonia* znači služenje. No biskup vodi i predsjedava, prezbiter (=stariji) vrši ulogu savjetnika biskupu i predsjedava manjim zajednicama: čisto đakonska uloga je ona u kojoj se izrazitim zalaganjem samo služi svima, čista i otvorena srca prema braći i sestrama iskazuju se usluge, da bi se sve djelo zajednice moglo odvijati časno i dostojno, na zadovoljstvo i radost svijtu, da bi se svi osjećali dobro primljeni u zajednici i poneseni zajedničkom brigom prema rascvatu u ljepotama Božjim.

Liturgijska glazbena služba, pjevačka služba, služba vođenja pjevanja i promicanja pjevanja, to je osobito važna i svagda zajednici potrebna služba unutar cjelovitog obujma đakonske službe. Čini se da su u najtarijoj Crkvi đakoni vodili brigu nad ukupnim pjevanjem kod bogoslužja. U velikim se crkvama kasnije to đakonsko područje razgranjavalo na različite načine: veoma brzo su se uvele u Crkvu nove niže službe; ipak je đakon ostao koordinator svega. U starini su postojale i đakonise. Jesu li u liturgiji vršile neku glazbeno-pjevačku ulogu? Premalo je sačuvano povijesnih podataka o stvarnom opsegu funkcija đakonisa, da bismo smjeli s potpunom sigurnošću nešto o tome tvrditi.

Tijekom vremena red i naslov đakonise je propao; čak je u Zapadnoj Crkvi propao i sam đakonat kao stalan red, odnosno kao stalna služba u Crkvi označena tim naslovom. Bio je to dugotrajan proces unutar kojega je đakonska služba stradala na račun naglašavanja razlike između klerika i laika i stvaranja što jasnije granice i što većeg odjeljenja klerika od laika, odnosno laika od klerika. Ipak, poslovi i funkcije su ostale, makar ponekad u stisnutijem obliku; ono što spada na đakone i đakonise moralo se bar nekako u crkvenom životu, posebno u liturgiji, obavljati, samo oni koji su to služenje vršili nisu više imali odgovarajućeg naslova, titule, tako jasno definiranog mjesta unutar zajednice kao u početku. Kakav će biti budući razvitak Crkve, hoćete li vi možda u budućnosti zadobiti častan naslov đakonisa, to ja ne mogu predvidjeti, ali nam je svima jasno da bez vašega služenja ne može biti punog razvitka crkvene zajednice, ne može biti radosnog života i rasta naroda Božjega prema većem spasenjskom svjedočenju u današnjem svijetu i prema neizrecivoj spasenjskoj punini u budućem. O svemu tome, dakako, treba da svi još dublje razmišljamo; ja sam ovu zgodu upotrijebio da samo nabacim taj problem, čestitajući vam što krećete u to područje crkvenog života i crkvenog poslanja.

Svi znamo da je u ovoj velikoj prelomnici Crkve, u koju je ona ušla Drugim vatikanskim koncilom, posebno za crkvenu glazbu nastalo jedno osobito dalekosežno stanje hitnog traženja i brzih zadataka. Prvenstveno je uvođenjem narodnog jezika u liturgiju nastala golema potreba velikog i snažnog stvaralaštva na području crkvene glazbe, kod čega treba biti sposoban smion tražiti nove putove i oblike, rađati novo, ali na crti njegovanja stare baštine koja mora poslužiti i kao nadahnuće i kao duboko uporište. Golem je dar Božji dar stvaralaštva, kome ga je Bog dao! Nitko ne bi smio dopustiti da taj dar, ako ga je od Boga dobio, u njemu zahiri; da taj talenat ostane zakopan ili zamotan u ručnik, zbog nemara ili bojazni ili straha pred ustajalom okolinom koja ne ohrabruje stvaralaštva, već prezirom pogađa svakoga koji nešto počne.

Ako tko od vas ima takvog stvaralačkog dara Božjega, da bi mogao stvoriti nešto novo u Duhu Svetome, onako kako se u Duhu Svetome kod nas vjekovima stvaralo i tražilo novo, o neka ne zatumljuje taj stvaralački poriv u sebi, neka bude odvažan za zajedničku budućnost naše vjere i naše duhovne radosti na ovom tlu. Jasno, nije riječ o tome da se stara naša baština baci kroz prozor, jer nitko od ljudi ne može nešto stvoriti iz ničega — samo Bog stvara iz ničega! — nego ljudsko stvaralaštvo polazi od onoga što je već stvoreno. Tako i glazbeno stvaralaštvo na liturgijskom području, za koje je u ovoj liturgijskoj obnovi vanredna prilika, i za rascvat kojega postoji osobito hitna potreba, mora rasti pod utjecajem onoga što su već naši prec stvorili, ali u klimi ovoga novoga vremena, s osjećajima ovih današnjih generacija, da se tijekom stvaralačkog zanosa na ovom tlu nastavlja i da sve većma buja, donoseći nova i nova ugodna i divna iznenađenja. Dakako, da je za to stvaralaštvo bitna također komponenta dubokog religioznog življenja stvaralaca u ovom vremenu, kako bi pjesma i glazba izrazila sve različite religiozne situacije današnjeg čovjeka, posebno današnjeg našeg čovjeka.

Jasno, naletjet ćete na kritike: istinsko stvaralaštvo bez kritike, bez suočavanja s kritikom, i nije moguće. Ne samo ukoliko se tko od vas dade na stvaralaštvo, nego i općenito — vaše služenje u ovom času života Crkve neće vam pružiti neke životne lagodnosti. Uostalom, onima koji žele da im život bude lak i lagan, ja se ne bih ovdje ni obraćao, nemam takvima šta reći. Ali onome koji želi nešto dobro stvoriti, koji želi iskreno i predano poslužiti svojoj braći, koji žudi da bi mogao svim svojim silama biti pomoćnik Krista Osloboditelja, suradnik Božjega spasenja u ovom svijetu i u ovom vremenu, čestitam i želim snagu s visine, jer takav zna da će se morati probijati kroz različite teškoće, jer takav će nalaziti sreću svoga života u svakoj takvoj stvaralačkoj pobjedi nad teškoćama. Vi kao ljudi glazbe i pjesme imate u životnim teškoćama određenu prednost pred nama drugima, imate uvijek u pričuvi sredstvo utjehe: kad u životu zagusti, i kad nerazumijevanja stjeraju čovjeka u uski klanac, čovjek kao vi može zapjevati pjesmu ohrabrenja, odvažnosti, prkošenja svakom zlu, velike nade — iz tijesnoga klanca. Vas je Bog posebno pozvao na ono što sv. Pavao kaže, da kršćani trebaju tješiti jedni druge »psalmima, hvalospjevima i nadahnutim pjesmama« (Ef 5, 19).

Na kraju, da završim jednim osobnim priznanjem: Bog me nije obdario pjevačkim darom, ja u svom životu i radu samo puno govorim, raspravljam, diskutiram. A nigdje u Svetom pismu ili u kršćanskoj tradiciji ne mogu naći da će se u Eshatonu, u vječnom kraljevstvu, držati govori i vodi dispute, pisati članci ili davati intervjui. A gle, sva je kršćanska predaja puna toga da će se u nebu, pred licem Božjim, zanosno pjevati. Nadam se da ću onda i ja dobiti nešto toga dara. No vi ste već sada obdarene tim darom, vi već počinjete nekako to radosno vječno pjevanje: dobar ste put odabrale. U to vam ime još jedanput od srca čestitam.

Tada je g. Dekan fakulteta podijelio diplome slijedećim diplomiranim slušačima: Orguljaški smjer: *Janja s. Leonija Bralić* (ss. Dominikanke) *Kata s. Adelina Kovačević* (ss. Predragocjene Krvi Kristove) i *Anika s. Milka Srša* (ss. Kćeri Božje Ljubavi). Orguljaško-katehetski smjer: *s. Ivanka Crnčan* (ss. Službenice milosrđa) *Luca s. Mirjana Kesić* (ss. Sv. Križa), *Ana s. Blaženka Mićanović* (ss. Milosrdnice sv. Vinka) i *Slavica s. Brantislava Pavlešin* (ss. Uršulinke). S ovogodišnjim diplomašima ukupan broj diplomiranih na Institutu iznosi 103 i 2 apsolvanta.

Nagrade za postignuti uspjeh dobili su: *Luca s. Mirjana Kesić*, (IV. g.) *Ana s. Violeta Jukić* (III. g.), *Toma s. Zorislava Radić* i *Pava s. Pavlimira Šimunović* (II. g.) i *Marica s. Angela Zirdum* (I. g.) Svaki nagrađeni dobio je Novu crkvenu pjesmericu (partitura).

J. K.